

2. AVGUST 2015.

NESLAGANJE OKO UPOTREBE JEZIKA NA KOSOVU I LOŠA PRIMENA ZAKONSKOG OKVIRA

Na sastanku Komisije za zakonodavstvo kosovskog parlamenta u ponedjeljak 27. jula, predsednica Komisije, Aljbuljena Hadžiu, iz pokreta Samoopredeljenje, odlučila je da ne nastavi sa predlogom o pravnoj pomoći, koji je podnelo Ministarstvo za zajednice i povratak, dok parlamentarna tela dodatno ne protumače upotrebu ćirilicnog pisma iznetu u predlogu. Prema Hadžiu, format predloga, a posebno činjenica da je logo parlamenta napisan na ćirilici, nisu tipični za kosovski parlament.¹

Ministar za zajednice i povratak, Dalibor Jevtić iz Liste srpska, izdao je zvanično saopštenje u kojem je ukazao na Zakon o upotrebi jezika, koji nalaže da su albanski i srpski i njihova pisma zvanični jezici i da imaju jednak status u kosovskim institucijama.² Treba dodati da Zakon izričito ne precizira na koja se to pisma odnosi, što može stvoriti određene nedoumice kada je reč o srpskom jeziku, koji koristi i latinično i ćirilicno pismo. Većina zvaničnih Internet stranica koje poseduju i kojima upravljaju vladine institucije, uključujući i Internet stranicu parlamenta, koriste latinično pismo.³ Međutim, kosovska lična dokumenta za Srbe su na ćirilici.

Jevtić tumači odluku Hadžiu da ne nastavi sa predlogom kao ugrožavanje pravnih i ljudskih prava srpske zajednice na Kosovu da koristi svoj maternji jezik. On je takođe ukazao na druge incidente u kojima je pokret Samoopredeljenje, kako on navodi, „ponizio” srpsku zajednicu na Kosovu. Najzad, Jevtić je tražio od Hadžiu javno izvinjenje celoj srpskoj zajednici.⁴ Jasmina Živković, članica parlamenta iz Liste srpska, predložila je da parlamentarna komisija za prava i interese zajednica i povratak izda saopštenje zahtevajući dodatno objašnjenje i odgovornost za ono što je ona nazvala „neprihvatljivom” odlukom od strane Hadžiu da blokira zvanični document na jednom od kosovskih službenih jezika.⁵

Hadžiu je u međuvremenu pojasnila svoju odluku u vezi činjenice da je parlamentarni logo, koji je išao uz predlog, napisan na ćirilici, što, kako je Hadžiu primetila, nije isti logo koji parlament koristi za zvanična dokumenta i korespondenciju. Zbog toga je Komisija uputila ovo pitanje

¹ http://www.balkaninsight.com/en/article/cyrillic-documents-causes-confusion-in-kosovo-parliament?utm_source=Balkan+Insight+Newsletters&utm_campaign=86bd55cf92-BI_DAILY&utm_medium=email&utm_term=0_4027db42dc-86bd55cf92-319686089

² Zakon Br. 02/L-037 o upotrebi jezika (27. jul 2006.), Član 2.1.

³ <http://kuvendikosoves.org/?cid=3,1> or <http://www.kryeministri-ks.net/?page=3,1> or <http://president-ks.gov.net/?page=3,1>

⁴ <https://koha.net/?id=27&l=68256>; <http://www.rtklive.com/rtk2/?id=2&r=2618>.

⁵ <https://koha.net/?id=27&l=68288>.

parlamentarnoj administraciji tražeći pojašnjenje.⁶ Hadžiu je izjavila da se neće izvinjavati zato što nije ona lično donela tu odluku, već Komisija kojom predsedava. Ona je dodala da je Jevtićeva reakcija bila deo strategije Liste srpska da uništi kosovsku državu pod direktivom Beograda.⁷

Trenutna politička podela je neželjeni povratak na albansko-srpsku politiku sukoba od prošle zime, koja se stišala nakon ostavke bivšeg ministra za zajednice i povratak, Aleksandra Jablanovića, i stabilizovanja položaja Liste srpska u kosovskoj vladi. Ona preti da politizuje ono što je u stvari pitanje pravne nejasnoće nekih od odredbi Zakona o upotrebi jezika, a posebno koje će pismo biti korišćeno u zvaničnoj korespondenciji vlade. U vreme izrade zakona 2005.-2006., ovo pitanje je bilo ostavljeno otvorenim – čekajući na temeljnu diskusiju između predstavnika albanske i srpske zajednice kako bi se pronašla ravnoteža između potrebe za unakrsnom komunikacijom između različitih zajednica na Kosovu i prava na izražavanje nečijeg nacionalnog identiteta kroz upotrebu jezika i pisma, a da to ne provocira ostale zajednice. Nažalost, ta debata se nije desila do sada – deset godina pošto je zakon usvojen. Kao ishod toga, pitanje pisma je i dalje otvoreno, što ima za posledicu da se za neka zvanična dokumenta koristi ćirilčno pismo (kao što je slučaj sa kosovskim pasošima i ličnim kartama), dok se za većinu vladinih Internet stranica i ostalu korespondenciju koristi latinično pismo

Poslednji slučaj je prilično jasan znak da kosovski politički predstavnici i institucije treba da preduzmu odgovarajuće mere kako bi pojasnili koje će se srpsko pismo ili pisma naći u zvaničnoj upotrebi i kada.

Šire gledano, ovaj slučaj još jednom skreće našu pažnju na lošu primenu Zakona o upotrebi jezika. U nedavnom objavljenom izveštaju, zasnovanom na istraživanju koje je sproveo ECMI Kosovo, Kancelarija poverenika za jezike je identifikovala brojne izazove u vezi sa usklađivanjem sa Zakonom o upotrebi jezika u institucijama na opštinskom i centralnom nivo na Kosovu. Najvažniji od njih je manjak ljudskih i infrastrukturnih kapaciteta za jezičke usluge u javnim institucijama (pitanje budžeta i obuke), rastuće jednojezičnosti službenika, ograničenje svesti i razumevanja trenutnog pravnog okvira, i upotreba jezika kao simbola za političko-etničke podele.⁸

Osnivanje Kancelarije poverenika za jezike u aprilu 2012. godine je pravi korak ka zadovoljavajućoj primeni pravnih odredbi. Međutim, više je potrebno da se uradi, posebno u pogledu povećanih sredstava za manjak u budžetu i obezbeđivanja kapaciteta. Pored toga, rasprava treba da se vodi na konstruktivan i nepolitizovan način kako bi se uspostavio standard za zvaničnu korespondenciju i upotrebu službenih jezika.

Drugim rečima, ukoliko Kosovo namerava da sprovodi svoju dvojezičnu politiku kako je navedeno u njegovom zakonodavstvu, potreba za učenjem albanskog i srpskog jezika od ranih faza u obrazovnom sistemu treba da bude ozbiljno prodiskutovana i razmotrena od strane i srpskih i albanskih predstavnika u Skupštini Kosova.

⁶ <https://koha.net/?id=27&l=68288>

⁷ <https://koha.net/?id=27&l=68288>.

⁸ Kancelarija poverenika za jezike/Kancelarija premijera, u saradnji sa ECMI-jem Kosovo i Programom Ujedinjenih nacija za razvoj. *Praćenje i ocenjivanje jezičkih prava na Kosovu* (mart 2015.).

Za dalje čitanje o jezičkim pitanjima, molimo da pogledate Internet stranicu ECMI-ja Kosovo, koja ima veliku bazu podataka, uključujući izveštaje i studije o jezičkim pitanjima na Kosovu.

*Kroz **Monitorisanje pitanja zajednica na Kosovu (Kosovo Communities Issues Monitor)**, ECMI Kosovo prati, analizira, i daje preporuke o dešavanjima i problemima u vezi sa položajem manjinskih zajednica na Kosovu, a u okviru međunarodnog i nacionalnog zakonodavstva za prava manjina. Analize predstavljene u Monitoru oslanjaju se na neposredno praćenje rada medija i intervjue sa relevantnim akterima od interesa. Dok ECMI Kosovo stalno teži pružanju preciznih i iznijansiranih informacija i predavljanju pogleda i percepcija svih strana, cilj Monitora nije da ponudi novinarsku ili verodostojnu reportažu, već da ponudi dodatni analitički element debati, odražavajući višegodišnje iskustvo ECMI-ja Kosovo sa pitanjima zajednica na Kosovu i trenutnim međunarodnim i nacionalnim pravnim okvirom.*

Dodatni izveštaji i političke analize:

[Paket zakona o ljudskim pravima stupa na snagu](#)

26. jul 2015.

[O zabrinjavajućem trendu incidenata usmerenim na srpsku zajednicu na području Peći i Kline](#)

19. jul 2015.

[Vidovdan: Ništa novo je dobra vest](#)

3. jul 2015.

[O skorašnjim bezbednosnim incidentima u Klini i teškom procesu povratka](#)

21. maj 2015.

[Praznik Goranaca 6. maja: propuštena prilika za kosovske institucije](#)

14. maj 2015.

[Povodom poslednjeg incidenta u Pasjanu](#)

10. maj 2015.

[Budžeti opština na severu Kosova: najzad dogovor](#)

7. maj 2015.

[Incidenti i tenzije u Mitrovici: potrebno je nepristrasno izveštavanje i jačanje vladavine prava](#)

21. april 2015.

[Udruženje/Zajednica većinski srpskih opština: šta \(ne\) omogućava kosovski pravni okvir?](#)

16. april 2015.

[Udruženje/Zajednica većinski srpskih opština: ekskluzivni klub na osnovu etničke pripadnosti?](#)

31. mart 2015.

[Zanemarivanje nesrpskih manjinskih zajednica u tehničkim sporazumima između Kosova i Srbije](#)

10. mart 2015.

[Udruženje/Zajednica većinski srpskih opština: mnogo spekulacije, malo preciznog dogovora i odsustvo implementacije](#)

22. februar 2015.

[Jedinstveno pravosuđe i pravni sistem na Kosovu?](#)

15. februar 2015.

[Šta treba zapamtiti iz slučaja Jablanović?](#)

8. februar 2015.

[Stvaranje radnog ambijenta u vladi Kosova](#)

19. januar 2015.

O ECMI-ju Kosovo

ECMI Kosovo je vodeća nevladina organizacija, koja se bavi pitanjima manjina na Kosovu, sa ciljem da razvije inkluzivne i reprezentativne institucije odgovorne za pitanja zajednica, koje podržavaju stabilno i multi-etničko Kosovo. ECMI Kosovo doprinosi razvoju, jačanju i implementaciji relevantnog zakonodavstva, podržava institucionalizaciju vladinih tela koja predstavljaju zajednice, i povećava kapacitet aktera civilnog društva i vlade kako bi sarađivali na konstruktivan i održiv način.